

244

BESZÉLGETÉS AZ ÁLLAMIGAZGATÁSRÓL, A KÖZBIZTONSÁGRÓL

Rend, nyugalom jellemzi Budapestet

Baranyai György, dr. Götz János, dr. Patkós Lajos,
dr. Vida Kálmán látogatása szerkesztőségünkben

A budapesti párt-végrehajtóbizottság nemrég vizsgálta, s megtárgyalta az államigazgatás fejlesztéséről rendelkező határozatok érvényesülését a rendőrség, az ügyészség, a bíróság munkájában. A tanácskozás után meghívtuk szerkesztőségünkbe Baranyai György vezérőrnagyot, budapesti rendőrfőkapitányt, dr. Götz János főügyészt, dr. Patkós Lajost, a Fővárosi Bíróság elnökét, dr. Vida Kálmánt, a Budapesti Pártbizottság osztályvezetőjét. A főváros közrendjéről, közbiztonságáról kértünk tájékoztatást, s választ: *hogyan szolgálja a korszerűbb hatósági munka az ügyfeleket — milyen a hivatal és a lakosság kapcsolata?*

Jó kapcsolat

A főváros rendje — így értékelte a párt-végrehajtóbizottság, s hangsúlyozták vendégeink is — hosszú évek óta szilárd, a közbiztonság jó. A bűnözők leleplezéséhez, a törvénytörések gyors, hatóságos felelősségre vonásához azonban nemcsak a bűnüldözők egységes szemlélete, szoros együttműködése kell, hanem a lakosság segítségére is. A hatóságoknak, mint beszélgető partnereink elmondták, jó a kapcsolatuk a budapestiekkel. A tanácsot kérők, a közérdekű ügyeket bejelentők, a javaslattevők száma növekszik. Mind többen vannak, akik, ha kell, a rendőr segítségére sietnek a garázdák megfékezésékor. Az együttműködés hasznosságáról tanúskodik — szolgált például a főkapitány — a budapesti közlekedésrendszert februári és októberi nagy közúti ellenőrzésének sikere. A közvélemény helyeselte, támogatta ezeket az akciókat. *Budapesten hosszú évek óta most először csökkent a balesetek száma.* A karamboloknak az év első tíz hónapjában 20 százalékkal kevesebb halálos áldozat volt, mint 1971 hasonló időszakában. A főkapitány és a kedvező tapasztalatok után *rendszeressé teszi az ellenőrzéseket, szigorítja a felelősségre vonást.*

A budapestiek naponta látják, hogy a rendőri útca. Ez is hozzájárul, hogy biztonságosabb legyen a közlekedés, hatóságból a közrend védelme. A főkapitány és a szervezősítette erőit, fontos szervezési intézkedéseket tett. Ezek hatására *gördülékenyebbé vált a hivatalos ügyek intézése is.* Kevesebb utánjárás kell például a szocialista országokba szóló útlevelek kiváltásakor, mert az adminisztrációt helyben, a kerületi kapitányságokon intézik. Gyorsabb a lakhelybejelentés, a személyi igazolványok cseréje. Az erkölcsi bizonyítványt postán küldik el a kérelmezőnek.

Egy-egy nagy bűny nyomozását, érthetően, különös figyelem kíséri. Általános kívánság: legyen rövidebb a bűn elkövetése s a büntetés kiszabása közötti idő. Fontos változás ebben jövőre, az új büntetőeljárás törvény megjelenése után várható — további egyszerűsítéseket vezet majd be —, bár a nyomozás, az ítélezés gyorsítására ma is van lehetősé-

gi. Az elítélt természetesen tárgyalást kérhet, ha elégedetlen a döntéssel, erre azonban alig van példa. A perek — köztér-tolvajok, közlekedési szabálysértők ügyei — megnyugtatóan lezárulnak.

A bíróságok egy éve ítélik meg a módosított Büntető Törvénykönyv szerint. A fővárosban az igazságszolgáltatás kiegyensúlyozott maradt, a korszerűbb

nem pontos magyarázat; csak az erély, csak a büntetőjogi felelősségre vonás más, társadalmi feltételek hiányában nem lett volna elég. A budapesti bűnüldöző, illetve igazságügyi hatóságok vezetői elsősorban arra a kedvező társadalmi politikai légkörre utalnak, amely alapul szolgált sokfajta — ezek között bűnüldöző — erőfeszítéshez. Az országgyűlés nagyon gon-

kiváltó okok skálája: alkati ingerlékenység, erős felindulás, féltékenység, ellenségeskedés, s végül, de nem utolsósorban az ital, az alkoholizmus, a részegség.

Ami viszont e körülményekhez képest is megnyugtató tény: Budapesten az utóbbi években minden emberölés tettesét elfogták, s átadták az igazságszolgáltatásnak. Két, csecsemőjét megölő anyát keres még a rendőrség.

eljárás. Néhány példa, milyen ügyek foglalkoztatták az államhatalom szerveit. Vizsgálták: kik kapják a tanácsai bérlakásokat, hogyan érvényesülnek az albérlők jogai? Az új rendeletek életbe lépése után az ügyészség elemezte a lakáselosztás törvényességét, s bár kisebb hibákat talált, általánosan jellemző, hogy a lakáskiutalások szabályosak, törvény szerintiek voltak. Nemrég a környezetvédelem hatékonyságáról tájékoztatták, ellenőrizték: mi történt eddig, mit tettek a közterületek, a levegő, a vizek tisztaságáért, érvényesítik-e a felelősséget? Viszonylag sok volt a szökés a nevelőotthonokból, s az ügyészség most a szükékek, s a bűnözés okait, motívumait kutatta. A szükékek megelőzésére tett javaslatok alapján az ifjúságvédő intézmények már munkához láttak. A közérdekű vizsgálatok a következő években is folytatódnak.

Biztonság az utakon

A módosított törvénykönyv súlyosabban bünteti a korábban jogtalan használatnak nevezett gépkocsilopást, ennek megfelelően szigorúbb az ítélezés is. De közben az autóállomány ugrásszerűen növekedett, az idegenforgalom fejlődésével mind több az itt megforduló gépkocsi — emelkedett az autólópások száma. Veszélyes jelenség, s nemcsak a gépkocsi-tulajdonosokat nyugtalanítja. E bűncselekmények elkövetői — gyakran meggondolatlan fiatalok — alig vagy egyáltalán nem tudnak kocsit vezetni, de volánhoz ülnek, száguldoznak a főváros utcáin, súlyosan veszélyeztetik a közbiztonságot, gyakran okoznak tragédiát. Rendszerint fiatalok követik el a lopás egy sajátos fajtáját: a gépkocsifeltörést is. Ilyen bűncselekmény lehetőségét gyakran szinte felkínálja a könynyelműség: az autótulajdonosok — majd minden ügyben tapasztalható — értékes tárgyakat hagynak gépkocsijukban, s ez valóságos csábít a tolvajlásra. A rendőrség, az ügyészség vezetői nagyobb óvatosságra intenek.

Tanácsuk figyelmeztető az utakon, a forgalomban is. Ittas járművezető, súlyos sérülést, halált okozó autós gyakran kerül a vádlottak padjára. A bíróság a közlekedési ügyekben új szabályok szerint ítélik: kisebb vétségek elkövetőinek büntetése figyelmeztető jellegű, súlyos tragédiák okozói súlyos büntetést kapnak. A korábbinál több lehetőség van a gépjárművezetéstől való eltiltásra, s a bíróság mind gyakrabban él ezzel: aki nem alkalmas rá, hogy autóval közlekedjék, attól elveszik — mert a nagy többség, s önmaga védelmében el kell tőle venni — a jogosítványt. Az autóvezetésre jogosító okmányt rendszerint már a bűncselekmény elkövetésekor bevonja a rendőrség.

Állam és állampolgár — ügyfél és hivatal viszonya, kapcsolata mindennapos téma. Az igazgatási munka fejlesztéséről rendelkező határozat célja épp az, hogy legyen egyszerűbb, világosabb, a törvényeknek mindenben megfelelőbb az

Vendégeink a szerkesztőségben

ség. A Fővárosi Főügyészség igen kedvezőnek értékeli, hogy a rendőrség a bűnyek több mint nyolcvan százalékát egy hónap alatt felderíti. Elfordul, hogy bonyolult szakértői vizsgálatokra van szükség, a vádemelési javaslat azonban ilyen esetekben is legfeljebb két-három hónap alatt elkészül. A vádiratot az ügyészség tizenöt napon belül küldi el a bíróságnak. A kerületi bíróságok a bűnyek hetven százalékában az érkezőstől számított három hónapon belül ítélik meg. A tárgyalás, a bizonyítás általában hosszadalmasabb, s ez természetesen mondható: a gyorsaságot egyeztetni kell a törvényes, alapos ítélezéssel munkával. A kerületi bíróságokon jól bevált egyszerűsítés a gyorsított eljárás: az ügyész a bűncselekmény elkövetésétől számított három napon belül bíróság elé állítja a tettest. Ott a törvényes garanciák sérelme nélkül nyomban tárgyalják az ügyet, s ha senki nem fellebbez, következhet a büntetés végrehajtása. *Egyöntetű vélemény szerint a verekedők, a garázdák, az áruházi tolvajok felelősségre vonásának hatásos eszköze ez.*

Igen hasznos kisebb ügyekben a tárgyalás mellőzése. A bíróság a pénz büntetést néhány napon belül, tárgyalás megtartása nélkül szabja ki, ha ezt bizonyos feltételek esetén az ügyész indítványozza. A kerületi ügyészek az idén több mint kilencszáz esetben éltek a lehetőséggel, s indítványozták, hogy a kerületi bíróság tárgyalás nélkül pénzbüntetést szabjon

rendelkezők meghonosodtak a gyakorlatban. A főváros rendje megszilárdult.

Kevesebb fiatal a bíró előtt

Egy-két éve nyugtalanította a közvéleményt a fiatalok bűnözés, s annak jellegzetes formája, a galériák garázdálkodása. Olykor túlzó, alaptalan hírek is elterjedtek ilyen csoportok tevékenységéről, más esetekben egy-egy társaság nagy anyagi és erkölcsi károkat okozott működése terében. A bűnüldöző hatóságok időben felfigyeltek a jelenségre, s megtették a szükséges intézkedéseket. Építettek a közvéleményre, számítottak a lakosság segítségére. S most megnyugtató az egyöntetű vélemény: az erélyes ítélezés eredményeként is sikerült megtisztítani a fővárost az oly sok veszélyt hordozó galériktól.

Az állítást adatok is bizonyítják. Éveken át gondot okozott, hogy — mikor kisebb, mikor nagyobb arányban — emelkedett a bíróságokon elítélt 14—18 évesek száma. Ez a tény is szoros kapcsolatban volt az akkor még létező galériákkal. Az idei statisztikából már eredményre lehet következtetni: az év első tíz hónapjában 18 százalékkal kevesebb fiatal állt a bíróság előtt, mint tavaly januártól novemberig. S ez a javulás nem kevés.

Vendégeink most hangsúlyozták: erre a csökkenésre a szigorú önmagában

dos, alapos előkészítés után megalkotta az ifjúsági törvényt. Hatására a társadalom egészében valóban közzégyé váltak a fiatalok tanulás-, munka- és általában életkörülményei. Ismert: minden gyár, vállalat, intézmény politikai, társadalmi, gazdasági testületi gondosan megvizsgálták az ifjúság helyi ügyeit, gondjait, a tennivalókat. Sokirányú munka kezdődött, s az eddigi siker a társadalmi és az állami szervek közös erőfeszítésének eredménye. S mert a korábbi évek figyelmeztető tapasztalata a közvetlen kapcsolat az alacsony iskolai végzettség és a fiatalok bűnözés között, az oktató-nevelő munka átfogó fejlesztésétől a hatóságok vezetői újabb sikert várnak.

Általános javulás

Budapest közrendje — nemcsak a fiatalok bűnözés csökkenése jelzi ezt — általában javult. Az idén sokkal kevesebb volt a garázdaság, a súlyos testi sértés. A statisztika azonban az erőszakos bűncselekmények egy csoportjában kedvezőtlen tendenciára utal. Novemberig 32 emberölés és 53 emberölési kísérlet volt a fővárosban — több mint a múlt év első tíz hónapjában. Igaz: ebből mindössze kettőt motívált nyereségvágy, más szóval: csupán két rablógyilkosság történt. S a többi? Elég széles a legsúlyosabb bűncselekmény

Új törvények

Kedvező tapasztalat, hogy a lakossággal mindennapos kapcsolatban álló tanácsok munkája — kerületekben és fővárosi szinten egyaránt — az utóbbi években igen sokat javult. Ezt — egyebek között — bírósági ítéletek is igazolják. A törvény ugyanis lehetővé teszi, hogy az ügyfél bizonyos esetekben bírósághoz forduljon, ha nem ért egyet a tanács határozatával. Az ilyen módon megtámadható határozatok a legalapvetőbb személyi, családi, vagyoni jogokat érintik. Bár a bíróság előtt mind többféle — lakásügyi, adóügyi, eltartási szerződés ügyében hozott döntés támadható meg, a perek száma évről évre csökken, mert az intézkedésekre, a tanácshatározatokra a törvényesség a jellemző.

December közepén — az év végi mérlegbe kíváncsok ez is — az Elnöki Tanács megválasztotta a hivatalos bírakat, s az új bírósági törvény szerint Budapest 400 bírásra tett esküt. A választás ténye a bírói munka jelentőségének magas szintű elismerése, a bírói függetlenség újabb kifejeződése.

S a jövő esztendő? Az új bírósági, illetve ügyészségi törvény végrehajtását most készítik elő. Január 1-én, életbe lépéskor, a fővárosi munkaügyi és gazdasági döntőbizottság bírósággá alakul. Vendégeink ettől is a gyorsabb ügyintézés, a még egységesebb bíráskodást, az igazságügyi munka további korszerűsítését várják. Ami pedig már mindenkire vonatkozik: ezek a törvények is igen fontos eszközök a társadalmi érdekek, az állampolgárok jogai, a dolgozók nyugalma védelmében.

Kulcsár Anna